

STATISTIKENS FRAMSTÄLLNING

Utrikeshandel med varor

Ämnesområde

Handel med varor och tjänster

Statistikområde

Utrikeshandel

Produktkod

HA0201

Referenstid

2018 månad

Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Statistiska centralbyrån (SCB)
Kontaktinformation	Utrikeshandel med varor
E-post	utrikeshandel@scb.se
Telefon	010-479 50 00 (Statistikservice)

Innehåll

1	Statistikens sammanhang.....	3
2	Undersökningsdesign	3
2.1	Målstorheter	3
2.2	Ramförfarande	3
2.3	Förfaranden för urval och uteslutning	4
2.3.1	Urvalsförfarande.....	4
2.3.2	Uteslutning från insamling (cut-off)	4
2.4	Insamlingsförfarande.....	5
2.4.1	Datainsamlingsmetoder	5
2.4.2	Mätning	7
2.4.3	Bortfallsuppföljning.....	8
2.5	Bearbetningar.....	9
2.6	Granskning.....	9
2.6.1	Granskning under insamlingen	10
2.6.2	Granskning av mikrodata	10
2.6.3	Granskning av makrodata.....	11
2.6.4	Granskning av redovisning	12
2.7	Skattningsförfarande.....	13
2.7.1	Principer och antaganden	13
2.7.2	Skattningsförfarande för målstorheter.....	13
2.7.3	Skattningsförfarande för tillförlitlighet.....	15
2.7.4	Röjandekontroll	15
3.	Genomförande	15
3.1	Kvantitativ information.....	15
3.2	Avvikelser från undersökningsdesignen	16

1 Statistikens sammanhang

Statistiken om utrikeshandel med varor bygger på uppgifter som SCB och Tullverket samlar in. Uppgifter avseende Sveriges varuhandel med andra EU-länder samlas in av SCB via undersökningen Intrastat. Uppgifter för Sveriges varuhandel med länder utanför EU (Extrastat) kommer från Tullverket och hämtas direkt från företagens import- och exportdeklarationer.

Vissa varor, som exempelvis elektricitet, kan vara svåra att fånga upp via Intrastat och Extrastat och samlas därför in via en separat undersökning kallad Särskilda varuförflyttningar.

I huvudsak insamlas och publiceras varje månad uppgifter om värde och kvantitet fördelade efter vara och land. Kvartalsvis publiceras även s.k. volymindex som redovisar värdeutvecklingen i fasta priser.

I detta dokument beskrivs upplägg och genomförande av de undersökningar som resulterar i statistik om Utrikeshandel med varor. Läs om statistikens kvalitet i kvalitetsdeklarationen som finns tillgänglig på www.scb.se/ha0201, under rubriken *Dokumentation*.

2 Undersökningsdesign

2.1 Målstorheter

De statistiska målstorheterna är i huvudsak summor och volymindex avseende månatlig export och import av varor. Statistikens målpopulation utgörs av de varor som passerar svensk gräns under referensmånaden. Med vara avses all lös egendom inklusive elektrisk ström. Målvariablerna är bl.a. varukoder enligt varuklassificeringen KN8, partnerland (export: bestämmelseland, import: avsändningsland) och statistiskt varuvärde med export värderad som free on board (fob) och import värderad som cost, insurance and freight (cif).

2.2 Ramförfarande

Observationsobjekt och uppgiftskällor

Observationsobjekten är i samtliga fall desamma som målobjekten, dvs. varor. För att ta reda på varornas värde, vikt och kvantitet kontaktas olika uppgiftskällor beroende på vilket land varorna kommer ifrån eller skickas till.

För den varuhandel som sker med länder utanför EU används Tullverket som uppgiftskälla. Uppgifterna samlas in via tulldeklarationer. För vidare information se 2.4.1.

För den varuhandel som sker med länder inom EU är uppgiftskällorna organisationer (juridiska enheter så som företag och myndigheter) eller privatpersoner.

Uppgiftskällorna för handeln både inom och utanför EU benämns för enkelhets skull fortsättningsvis som företag.

Undersökningarnas ramar

De ramar som används för att avgöra vilka företag som kan komma i fråga att delta ser olika ut varje månad. Detta beror på att företag löpande inkluderas respektive exkluderas från ramen. Ramarna för Intrastat, Extrastat och Särskilda varuförflyttningar skiljer sig åt och beskrivs närmare nedan.

Intrastat (varuhandel med EU-länder)

Ramen för Intrastat innehåller de företag som lämnar uppgifter om varuinköp från eller varuförsäljning till ett annat EU-land i en momsdeklaration till Skatteverket. Vilka företag som ska ingå i datainsamlingen bestäms av ett s.k. tröskelvärde, se avsnitt 2.3.2.

Extrastat (varuhandel med länder utanför EU)

Ramen för Extrastat innehåller de företag som via import- och exportdeklarationer lämnar uppgifter om sin varuhandel med länder utanför EU till Tullverket.

Särskilda varuförflyttningar (separat insamling)

Ramen för Särskilda varuförflyttningar innehåller de företag som via de separata insamlingarna nedan lämnar uppgifter om sin varuhandel inom och utom EU.

Ramen för varuområdet fartyg och flygplan baseras på uppgifter från Transportstyrelsens luftfarts- och sjöfartsregister medan ramen för elektricitet baseras på uppgifter från Svenska Kraftnät. Ramen för varor som levereras till fartyg och flygplan baseras på ett tidigare framtaget register av SCB och ramen för havsprodukter på uppgifter från Havs- och Vattenmyndigheten.

2.3 Förfaranden för urval och uteslutning

2.3.1 Urvalsförfarande

Inget urval görs.

2.3.2 Uteslutning från insamling (cut-off)

Intrastat (varuhandel med EU-länder)

Intrastat är en totalundersökning med cut-off-gräns, vilket innebär att de minsta företagen utesluts från datainsamling. Endast företag som har en årlig varuutförsel till EU om minst 4,5 miljoner kronor eller varuinförsel från övriga EU-länder om minst 9,0 miljoner kronor ingår i undersökningen. Dessa s.k. tröskelvärden baseras på en täckningsgrad som regleras av EU. Täckningsgraden bestämmer hur stor del av den totala handeln, mätt i värde, som ska samlas in och ligger 2018 på 97 procent för utförsel och 93 procent för införsel.

Uppgiftsskyldigheten baseras på uppgifter som hämtas från företagens momsdeklarationer. De uppgifter som används är värdet av varuförvärv från EU-länder (ruta 20) och värdet av varuleveranser till EU-länder (ruta 35). Dessa uppgifter summeras till ett löpande 12-månadersvärde.

Extrastat (varuhandel med länder utanför EU)

Extrastat är en totalundersökning, d.v.s. det samlas in uppgifter för samtliga företag i undersökningen.

Särskilda varuförflyttningar (separat insamling)

Särskilda varuförflyttningar är en totalundersökning, d.v.s. det samlas in uppgifter från samtliga företag med kända särskilda varuförflyttningar.

2.4 Insamlingsförfarande

2.4.1 Datainsamlingsmetoder

Uppgifter avseende utrikeshandel med varor samlas in genom SCB:s månadsundersökningar Intrastat och Särskilda varuförflyttningar. Därtill kommer månadsvisa uppgifter som SCB får från Tullverket. Insamlingen för de olika undersökningarna skiljer sig åt och redovisas därför separat nedan.

För volymindex används utrikeshandelsstatistikens framtagna data samt uppgifter om exportpris- och importprisutvecklingen som SCB:s enhet för prisstatistik samlar in och bearbetar.

Intrastat (varuhandel med EU-länder)

Data samlas in direkt från uppgiftsskyldiga företag i Intrastat via webbinsamling. Webbinsamling har flera fördelar: varukodssökning, kontrollerad navigering i formuläret och möjlighet till inbyggda kontroller. Detta kan minska mätfel och bidra till mindre partiellt bortfall. Kostnaden för att bearbeta inkomna uppgifter blir också lägre.

Uppgifter till Intrastat ska rapporteras per kalendermånad och vara SCB tillhanda senast den 10:e arbetsdagen efter rapporteringsmånadens utgång. Med rapporteringsmånad avses den månad under vilken varor tas emot (införsel) eller skickas (utförsel).

Inläsning av inkomna rapporter sker löpande. Varje inskickad rapport tilldelas en unik identifieringsvariabel som i sin tur består av olika varuposter. Från respektive varupost går att utläsa kombinationen organisationsnummer, tilläggsnummer, flöde, period, varukod, landskod och transaktionstyp.

Extrastat (varuhandel med länder utanför EU)

Administrativa data hämtas direkt från de import- och exportdeklarationer som företagen lämnar till Tullverket vid import

och export av varor. För mer information om hur rapporteringen till Tullverket går till, se Tullverkets webbplats (www.tullverket.se).

Inläsning av data från Tullverket sker två gånger per månad, runt den 17:e och 30:e i månaden.

Varje deklaration har av Tullverket tilldelats en unik identifieringsvariabel bestående av olika varuposter. Liksom för Intrastat kan man från respektive varupost utläsa kombinationen organisationsnummer, tilläggsnummer, flöde, period, varukod, landskod och transaktionstyp.

Särskilda varuförflyttningar (separat insamling)

För denna separata insamling används till viss del registerdata, men även direktinsamling av data från företag görs. Nedan följer en kort beskrivning av hur datainsamlingen ser ut för respektive varuområde.

Fartyg

För varuområdet fartyg får SCB månadsvisa leveranser från Transportstyrelsen (Sjöfartsregistret). Leveransen innehåller kopior på dagboksanteckningar med uppgift om land, nyregistrering, avregistrering inklusive registerutdrag per berörd signaluppgift. De företag som utifrån uppgifterna ska ingå i undersökningen kontaktas för insamling.

Flygplan

För varuområdet flygplan får SCB månadsvisa leveranser från Transportstyrelsen (Luftfartsregistret). Leveransen innehåller information om ny- och avregistrerade flygplan. De företag som utifrån uppgifterna ska ingå i undersökningen kontaktas för insamling.

Elektricitet och gas

För varuområdet elektricitet får SCB månadsvisa leveranser från Svenska Kraftnät innehållandes uppgifter om införsel från eller utförsel till Finland, Danmark, Litauen, Polen och Tyskland samt import från eller export till Norge.

Data avseende naturgas i vätskeform (LNG) samlas månadsvis in via de formulär som skickas ut för varuområdena varor som levereras till fartyg och flygplan samt varor som levereras till och från offshore-anläggningar. Annan typ av gas samlas in via Intrastat och Extrastat.

Varor som levereras till fartyg och flygplan

Företag som har leveranser till utländska fartyg eller flygplan på svenskt territorium får varje månad ett frågeformulär från SCB. Leveranserna som SCB önskar information om avser förråd ombord (produkter för konsumtion och försäljning) och driftsförnödenheter (bränsle, olja och smörjmedel).

Varor som levereras till och från offshore-anläggningar

Företag som har leveranser till off shore-anläggningar utanför Sveriges territorium på internationellt vatten får varje månad ett frågeformulär från SCB. Leveranserna som SCB önskar information om avser varor som levereras till bemanningen på havsbaserade anläggningar eller för drift av motorer, maskiner eller annan utrustning för havsbaserade anläggningar.

Havsprodukter

För varuområdet havsprodukter får SCB månadsvisa leveranser från Havs- och Vattenmyndigheten innehållandes uppgifter om direktlandad fisk. Dessa uppgifter används idag endast som stödinformation och ingår inte i statistiken om Utrikeshandel med varor.

Industrianläggningar

För varuområdet industrianläggningar finns i vissa fall möjlighet att tillämpa förenklad rapportering av utförelse och införelse av industrianläggningar. Detta sker genom att ett uppgiftsskyldigt företag skickar en särskild ansökan till SCB som prövar ärendet. Förenklat uppgiftslämnande kan endast prövas för leveranser till en industrianläggning som ska uppföras eller återanvändas och kan inte beviljas för import från ett land utanför EU. Värdet måste även överstiga 30 miljoner kronor.

Uppgifter för samtliga varuområden ska rapporteras per kalendermånad och vara SCB tillhanda senast den 10:e arbetsdagen efter rapporteringsmånadens utgång. Med rapporteringsmånad avses den månad under vilken varor tas emot eller skickas.

Liksom för Intrastat sker inläsning av data löpande. Varje registrerad rapport tilldelas en unik identifieringsvariabel som i sin tur består av olika varuposter. Från respektive varupost går att utläsa kombinationen organisationsnummer, tilläggsnummer, flöde, period, varukod, landskod och transaktionstyp.

2.4.2 Mätning

Intrastat (varuhandel med EU-länder)

Insamlingen för Intrastat görs via elektroniska frågeformulär samt andra av SCB godkända programvaror. För rapportering används till största delen den specifika programvaran IDEP.web. Här kan varuposter registreras manuellt alternativt via en importfunktion som möjliggör inläsning av filer i olika format från företagens befintliga administrativa data (från t.ex. affärs-, ekonomi- och logistiksystem). För uppgiftslämnare med endast ett fåtal poster att rapportera används även SCB:s egna elektroniska insamlingsverktyg.

Rapportering görs separat för införelse och utförelse. I frågeformuläret finns inbyggda kontroller som bl.a. kontrollerar att valida varu- och

landskoder har använts. I IDEP.web finns även möjlighet att lämna värden i andra valutor än svenska kronor som då räknas om till SEK.

Observationsvariablerna för Intrastat är med ett undantag desamma som de målvariabler som beskrevs i avsnitt 2.1. Det som skiljer dem åt är att i Intrastat samlas fakturavärde in istället för statistiskt värde. Detta görs i syfte att hålla uppgiftslämnarbördan nere. Variablerna finns beskrivna i Statistikens detaljerade innehåll på SCB:s webbplats (MetaPlus).

Extrastat (varuhandel med länder utanför EU)

Insamlingen för Extrastat görs via tulldeklarationer. För mer information kring dessa deklarerationer, se Tullverkets webbplats (www.tullverket.se).

För Extrastat är observationsvariablerna desamma som målvariablerna. I leveransen från Tullverket finns, förutom de variabler som används för produktion och publicering, även vissa bakgrundsvariabler som endast används som hjälpinformation vid skattningar eller särskilda undersökningar. Variablerna finns beskrivna i Statistikens detaljerade innehåll på SCB:s webbplats (MetaPlus).

Särskilda varuförflyttningar (separat insamling)

För varuområdena fartyg, flygplan, varor som levereras till fartyg och flygplan samt varor som levereras till och från offshore-anläggningar används förtryckta frågeformulär som SCB varje månad skickar ut till de företag som ingår i ramen.

Förtryckta frågeformulär används även för den förenklade rapporteringen avseende industrianläggningar. Inga utskick görs för varuområdena elektricitet och havsprodukter.

Eftersom endast formulär på papper används finns inga inbyggda kontroller.

Observationsvariablerna för Särskilda varuförflyttningar är desamma som målvariablerna med samma undantag som för Intrastat, att fakturavärde samlas in istället för statistiskt värde. Liksom för Extrastat finns vissa bakgrundsvariabler som endast används som hjälpinformation vid skattningar eller särskilda undersökningar.

2.4.3 Bortfallsuppföljning

Inför varje publicering följs bortfallet för både införsel och utförsel upp. Detta sker genom att ta fram uppgifter om antal bortfallsföretag, andel bortfallsföretag i procent och andel bortfall i värde. Detta görs för både den aktuella perioden och ackumulerat över året.

De bortfallsmål som eftersträvas att uppnå för Intrastat är ett maximalt bortfall vid första publiceringstillfället på 8,0 procent i ovägt svarsbortfall (andel företag) för både införsel och utförsel.

Motsvarande mål för det vägda svarsbortfallet (andel i värde) är 2,5 procent för införsel och 2,0 procent för utförsel. Om uppgifter saknas för stora företag får det en tydlig påverkan på det vägda svarsbortfallet eftersom en större andel av varuhandeln då måste skattas.

SCB arbetar löpande med att försöka minska bortfallet i Intrastat. Bland annat ges uppgiftslämnarna möjlighet att beställa en förpåminnelse för Intrastatrapportering. Det innebär att den som anmält sig till tjänsten ca 10 dagar innan sista svarsdatum får ett e-postmeddelande med en påminnelse om att det snart är dags att skicka in månadens Intrastatrapport.

2.5 Bearbetningar

Bortfall avser i detta avsnitt imputeringar vid ofullständig rapportering.

Intrastat (varuhandel med EU-länder)

I Intrastat justeras löpande objektsbortfall för företag. Detta sker genom olika statistiska metoder där bl.a. företagens uppgifter från momsdeklarationen används som hjälpinformation. För mer information om de olika skattningsförfarandena se avsnitt 2.7.

Inför varje publicering görs även en kompensation för partiell redovisning (ofullständiga rapporter). Med ofullständiga rapporter avses här företag som endast inkommit med delar av sin handel, alltså inte partiellt bortfall i form av t.ex. saknade varukoder. För att kunna upptäcka företag med misstänkt ofullständiga rapporter görs systematiska kontroller bl.a. genom företagsgranskning, se avsnitt 2.6.2. Även värden som redovisats i momsdeklarationen respektive Intrastat granskas för den aktuella perioden. För att kompensera för de ofullständiga rapporter som upptäckts i granskningen görs manuella tillägg av total införsel/utförsel för respektive företag och period.

Extrastat (varuhandel med länder utanför EU)

För data som kommer från Tullverket förutsätts inget bortfall förekomma och därför görs ingen bortfallskompensation för Extrastat.

Särskilda varuflyttningar (separat insamling)

För denna insamling görs ingen bortfallskompensation.

2.6 Granskning

Den stora volym data som samlas in och de många redovisningsgrupperna för Utrikeshandel med varor ställer höga krav på vilka värden som ska och kan kontrolleras. Att välja ut värden som påverkar den statistik som ska redovisas genomsyrar hela granskningsprocessen.

2.6.1 Granskning under insamlingen

Inläsning och maskinella dubblettkontroller för Intrastat sker löpande. För Extrastat sker detta i samband med de månadsvisa leveranserna som kommer från Tullverket. Registrering och inläsning av inkomna blanketter för Särskilda varuförflyttningar sker löpande. Även kontroller av att poster inte inkommit dubbelt i de ordinarie Intrastat- och Extrastatundersökningarna sker löpande för denna separata insamling.

Som tidigare nämnts i avsnitt 2.4.2 finns inbyggda kontroller i frågeformulären som bl.a. kontrollerar att valida varu- och landskoder har använts. Tanken med dessa kontroller är att uppgiftslämnaren redan vid inlämningstillfället ska göras uppmärksam på om det lämnade värdet avviker mycket mot vad som är "normalt" för den valda varukoden och därmed kunna rätta eventuella fel innan rapporten skickas in.

2.6.2 Granskning av mikrodata

Intrastat (varuhandel med EU-länder)

För Intrastat görs flera olika granskningar av mikrodata: företags-, pris- och momsgranskning. De olika delarna beskrivs nedan.

Företagsgranskning

I den löpande företagsgranskningen bedöms varje uppgiftslämnarens inrapporterade totalvärde separat. Om värdet är misstänkt och har potentiellt tillräckligt stor effekt på det som ska publiceras faller värdet ut på en granskningslista. Med uppgiftslämnare avses här ett organisationsnummers tilläggsnummer för ett visst flöde. Bedömningen baseras på ett fast gränsvärde, vilket innebär att antalet poster som faller ut under en månad kan variera. Granskningen är möjlig att göra när som helst i månaden, dvs. så snart ett företag har kommit in med en rapport går det att bedöma huruvida värdet behöver granskas eller inte.

Prisgranskning

I den prisgranskning som sker jämförs enhetspriser (t.ex. kilopris) med avseende på värde, vikt eller annan kvantitet. Alla nyinkomna poster tilldelas i granskningsprogrammet en poäng. Ju högre poäng det misstänkta värdet tilldelas desto högre prioritet har värdet att granskas. Poängen bestäms både av hur misstänkt en post är och bedömd effekt. Misstanken bestäms av hur mycket posten avviker från vad som rapporterats tidigare på liknande poster. Effekten bestäms av hur stor andel det misstänkta värdet utgör av det som ska publiceras på olika redovisningsnivåer.

Avstämning mellan Intrastat och momsdeklaration

En avstämning görs mellan de uppgifter som företagen lämnat i Intrastatredovisningen respektive i momsdeklarationen. De värden

som lämnas i momsdeklarationens ruta 20 (inköp av varor från ett annat EU-land) samt ruta 35 (försäljning av varor till ett annat EU-land) ska ungefärligt motsvara de värden som lämnas i Intrastat-rapporterna för införsel respektive utförsel. Om man vid granskning upptäcker stora skillnader mellan dessa värden kontaktas företaget för verifiering av uppgifterna. Detta för att kontrollera att det inte uppstått något fel i redovisningen till SCB eller Skatteverket.

Samgranskningen mellan de uppgifter som redovisats i Intrastat och i momsdeklarationen syftar, förutom att säkerställa att de uppgifter som lämnas i Intrastat värdemässigt stämmer överens med värdet på den faktiska införseln från och utförseln till andra EU-länder, även till att kontrollera att rätt handel mäts i undersökningen. Det vill säga att företagen inte felaktigt rapporterar handel utanför EU eller missar att redovisa handel med andra EU-länder i Intrastat. Denna granskning är extra viktig då de uppgifter som lämnats i momsdeklarationen ofta används vid skattningar av bortfall, se avsnitt 2.7.

Extrastat (varuhandel med länder utanför EU)

Data granskas på mikronivå hos Tullverket innan den skickas till SCB. Denna granskning görs i princip på samma sätt som tidigare beskrivits för prisgranskningen i Intrastat. Viss övergripande mikrogranskning av Extrastatdata görs även på SCB. Dels granskas de 20 värdemässigt största varuposterna på KN8-nivå för import respektive export för den aktuella redovisningsmånaden och dels granskas kritiska poster som anses ha stor effekt på den statistik som ska publiceras. I de fall varuposter upptäcks som misstänks vara felaktiga kontaktas Tullverket för kontroll av dessa.

Särskilda varuflyttningar (separat insamling)

Data granskas på mikronivå i samband med att registrering av inkomna uppgifter sker. Granskningen sker på KN8-nivå och fokus ligger främst på avvikande värden. Som hjälp vid granskningen används tidigare insamlad data, s.k. historikdata. Även rimlighetsbedömningar görs med hjälp av framräknade enhetspriser. Om något ser avvikande ut kontaktas uppgiftslämnaren för kontroll.

2.6.3 Granskning av makrodata

Granskning av inkommen data på makronivå

Inför varje publicering görs en makrogranskning på land- och aggregerad varugrupsnivå (KN2, KN4) för både Intrastat och Extrastat. De granskningslistor som tas fram innehåller värden för den aktuella månaden samt tolv månader bakåt. De månader som ska granskas är den månad som ska publiceras för första gången och de föregående månader som ska revideras.

Samtliga granskningslistor (land, KN2, KN4) innehåller uppgifter om vikt, annan kvantitet, värde, kilopris och kvantitetspris. De värden

som faller ut som avvikande på listan (t.ex. hög vikt eller lågt värde) kontrolleras. Genom att även värden för tidigare referensmånader finns med på listan ges möjlighet att se eventuella säsongmönster. Vid misstänkta fel i lämnade uppgifter kontaktas uppgiftslämnaren för eventuella korrigeringar.

2.6.3.2 Granskning av data efter kompensation

Efter avslutad granskning enligt ovan görs en publiceringskörning, vilket innebär att data vid en viss given tidpunkt sammanställs. Varje specifik körning tilldelas ett unikt publiceringsid och innehåller data för de tre senaste kalenderåren.

Under publiceringskörningen sammanställs data från Intrastat och Extrastat och tabeller uppdateras med ny data. I detta steg görs även skattningar av Intrastatdata. Detta sker via en separat bortfallsapplikation och består i stora drag av följande:

- granskning av inlästa värden från momsdeklarationen för Intrastatföretag som är objekts- eller täckningsbortfall
- skattning efter val av lämplig imputeringsmetod för varje bortfallsföretags totala Intrastathandel (införsel och utförsel)
- fördelning av skattade värden på varor och länder
- omräkning av fakturavärde till statistiskt värde.
- granskning av skattade värden på varor och länder
- framtagning av statistikvärden för uppföljning
- uppdatering av diverse register och tabeller.

Tanken med den granskning som sker av inlästa värden från momsdeklarationen är att misstänkt höga eller låga värden ska kunna justeras direkt under produktionsarbetet för att undvika att dessa sedan används i skattningsförfarandet. För att se hur skattningarna har fallit ut granskas bl.a. bortfallsskattade värden på mikronivå för de värdemässigt största företagen. Även viss granskning av bortfallsskattade värden på makronivå görs, bl.a. genom att för olika varunivåer studera andel skattad handel kombinerad med land. Även en granskning av de största bortfallsskattade värdena på KN8-nivå görs för att säkerställa att inga skattningar genererar extremvärden på denna nivå.

2.6.4 Granskning av redovisning

Innan arbetet med att uppdatera de tabeller och diagram som finns tillgängliga via SCB:s webbplats, www.scb.se/ha0201, tar vid, sker en slutgranskning på land- och varugrupsnivå. I samband med denna granskning görs även jämförelser mellan månadsutfallet och utfallet från den preliminära snabbstatistiken som en månad tidigare har tagits fram för samma månad. För Intrastat tas även uppgifter om periodens vägda och ovägda bortfall fram.

2.7 Skattningsförfarande

2.7.1 Principer och antaganden

En modellbaserad estimator används, varvid modellantaganden görs främst enligt nedan.

Omräkning från fakturerat värde till statistiskt värde

För att ta fram de omräkningsfaktorer som behövs för Intrastat och Särskilda varuförflyttningar har en separat undersökning genomförts ungefär vart femte år, se avsnitt 2.7.2. Relationen mellan fakturerat värde och statistiskt värde för vara och land beräknas och används sedan under antagandet att denna relation gäller under kommande femårsperiod.

Skattning av varuhandeln under tröskelvärdet

För varuhandeln som ligger under tröskelvärdet i Intrastat används det värde som lämnats i momsdeklarationen hos Skatteverket för den totala handelsnivån för utförseln och för införseln. Dock behövs en kompensation för att all data ännu inte kommit in till Skatteverket för gällande referensperiod. Med utgångspunkt från föregående års nivå görs en framskrivning.

För att fördela ut värdet på varugrupp och land så används handelsstrukturer hos liknande företag med insamlad varuhandel - ett antagande om likhet.

Imputering av varuhandel för objektsbortfall

För ett företag som är objektsbortfall används det totala värdet enligt momsdeklarationen. Detta värde fördelas ut på varugrupp och land enligt tidigare insamlade data från företaget (handelsmönstret antas oförändrat) eller om sådan inte finns handelsstruktur hos liknande företag. Se avsnitt 2.7.2.

Snabbstatistiken (handelsnettot)

Skattningsförfarandet i snabbstatistiken för den aktuella perioden (t) utgår från storleken på varuhandeln två månader bakåt i tiden (t-2). Detta grundvärde multipliceras med ett utvecklingstal som beräknas från de företag som lämnat in värden för båda perioderna t och t-2. Det innebär att de företag som lämnat in uppgifter för period t och t-2 antas vara representativa för de företag som ännu inte lämnat in uppgifter för båda perioderna t och t-2.

2.7.2 Skattningsförfarande för målstorheter

Skattningarna av målstorheterna utgår från andra skattningar enligt nedan. När dessa är gjorda beräknas summor per redovisningsgrupp.

Skattning av statistiskt värde från fakturavärde

Omräkningsfaktorerna bygger på en separat undersökning som genomförts ungefär vart femte år. Den senaste gången var år 2013.

Undersökningen avser dels en cut off-del där de 70 procent värdemässigt största företagen har lagstadgad uppgiftslämnarplikt, dels en kompletterande del avseende medelstora och mindre företag som är uppgiftsskyldiga i Intrastat. Den kompletterande delen genomförs för ett urval på frivillig basis.

Syftet med denna undersökning är att skatta omräkningsfaktorer för varje möjlig kombination av KN8 och land, med det uttryckliga kravet att täcka in så mycket av det totala handelsvärdet och varukoderna (KN8) som möjligt. Urvalet består av ett totalurval av de värdemässigt största uppgiftslämnarna och ett stratifierat slumpmässigt urval av de värdemässigt mellanstora/mindre företagen. Data samlas in för både fakturerat och statistiskt värde för respektive KN8-grupp och land. Uppgifterna används sedan för att skapa omräkningsfaktorerna.

Skattning för bortfall

För att kompensera för objektsbortfallet i Intrastat används fem olika imputeringsmetoder. För att empiriskt pröva hur bra de olika imputeringsmetoderna fungerar på företagsnivå beräknas skattningar för sex månader före den aktuella perioden. Dessa skattningar jämförs sedan mot rapporterade värden för samma månader. Den skattningsmetod som ger den minsta absoluta medeldifferensen (medelvärdet av de absoluta differenserna mellan skattat värde och rapporterat värde över månaderna) väljs sedan för aktuell period. Skattningarna för de sex månaderna före den aktuella månaden görs på samma sätt. Om det finns ett tidigare manuellt imputerat värde väljs alltid detta värde.

Säsongrensning

Rensning för säsongeffekter sker genom användning av metoden X-12-ARIMA som är ett fastställt standardverktyg på SCB för säsongrensning. Eftersom utrikeshandel med varor innefattar stora mängder tidsserier görs säsongrensning endast för en mindre mängd särskilt utvalda tidsserier. För snabbstatistiken redovisas den underliggande trenden även den identifierad genom X-12-ARIMA.

Volymindex och värdeindex

Statistiken över utrikeshandel med varor uttrycks i både löpande och fasta priser (volymutveckling), men insamling sker endast i löpande priser. För att kunna beräkna varuexportens och varuimportens utveckling i fasta priser rensas prisförändringar från värdet i löpande priser med hjälp av export- och importprisindex. Detta görs för varje KN8-kod. Om export- eller importprisindex saknas för en viss KN8-kod görs detta istället på en grövre varukodsnivå.

I beräkningen av volymutvecklingen jämförs först det aktuella kvartalet uppräknat till helårsnivå med närmast föregående helår,

enligt Laspeyres formel. I nästa steg beräknas ett kedjeindex där det aktuella kvartalet jämfört med föregående helår kedjas ihop med motsvarande indextal för de tidigare helåren jämförda med respektive föregående helår. År 2015 är basår.

Ett kedjeindex beräknas för värdeindex på samma sätt som för volymindex.

2.7.3 Skattningsförfarande för tillförlitlighet

Inför varje månadspublicering beräknas ett mått på revideringarnas storlek. Detta mått tas fram genom att jämföra de värden som tagits fram i den preliminära statistiken med de detaljerade uppgifterna som publiceras en månad senare. Målsättningen är att merparten av avvikelserna ska ligga inom intervallet -2 miljarder till +1 miljard kronor för både import och export.

2.7.4 Röjandekontroll

För hantering av sekretesskydd vid publiceringen av uppgifter om utrikeshandel med varor tillämpas s.k. passiv sekretess. Detta innebär att SCB prövar inskränkt publicering av detaljerade varu- och land-uppgifter först efter att ett företag själv har begärt detta.

Vid framställning av regionalt indelad utrikeshandelsstatistik för varor (vid uppdrag) används standardprogramvaran Tau-Argus för röjandekontroll.

3. Genomförande

3.1 Kvantitativ information

Det som är kännetecknande för utrikeshandelsstatistiken med varor är dess detaljrikedom. Dagens varunomenklatur innehåller drygt 9000 varukoder och landnomenklaturen nästan 250 länder. Det innebär som mest drygt två miljoner redovisade statistikuppgifter varje månad.

Revidering

Merparten (ca 95 procent) av avvikelserna mellan den preliminära statistiken och det senare utfallet (då de detaljerade uppgifterna publiceras en månad senare) ligger inom intervallet -2 miljarder till +1 miljard kronor för både import och export.

Intrastat (varuhandel med EU-länder)

Den årliga Intrastatpopulationen (införsel och utförsel) uppgick till ca 10 700 uppgiftsskyldiga företag under 2017. Under samma period fanns ca 120 000 företag som hamnade under cut-off-gränsen. Dessa företag behövde därmed inte lämna några uppgifter till Intrastat trots att de haft handel med andra EU-länder.

Bortfallskompensationen för Intrastat utgjorde under år 2017 ca 3 procent av det totala exportvärdet och ca 5 procent av det totala importvärdet, beräknat vid det första publiceringstillfället. Bortfallet minskar vanligtvis till revideringstillfällena eftersom uppgifter fortsätter att komma in efter den första publiceringen.

Extrastat (varuhandel med länder utanför EU)

Den årliga Extrastatpopulationen (export och import) uppgick till ca 93 000 företag under 2017.

Särskilda varuförflyttningar (separat insamling)

Den årliga populationen för Särskilda varuförflyttningar uppgick till ca 110 uppgiftsskyldiga företag under 2017.

3.2 Avvikelser från undersökningsdesignen

Inga avvikelser har gjorts.